

Folketingets Finansudvalg

Bilag	Journalnummer	Kontor	
	403. Tyrkiet.1	NAB	22. november 2004

- a. Udenrigsministeriet anmoder om Finansudvalgets tilslutning til, at der i finansåret 2004 afgives tilsagn på 23 mio. kr. til et program, der vil bistå Tyrkiet med at forbedre menneskerettighedssituationen i landet.

Forslaget medfører ikke merudgifter i forhold til det beløb, som allerede er bevilget på finansloven.

- b. *Baggrund*
I EU-kommissionens anbefaling om Tyrkiet af 6. oktober 2004 noterer Kommissionen sig Tyrkiets væsentlige fremskridt i landets politiske reformproces. Det anføres, at Tyrkiet gør en stor indsats for at gennemføre reformerne, men at der er behov for yderligere at konsolidere og udbrede gennemførelsen. Kommissionen fremhæver områder, hvor dette særligt gør sig gældende, herunder ingen tolerance overfor tortur og mishandling, og beskyttelse af ytrings- og pressefriheden. Som et vigtigt element i at forbedre menneskerettighederne lægger den tyrkiske regering blandt andet op til, at der oprettes en national, uafhængig menneskerettighedsinstitution og til at styrke regeringens egne interne mekanismer til overvågning af menneskerettighedernes overholdelse. Derudover er det den tyrkiske regerings hensigt med støtte fra EU-kommissionen at etablere en egentlig ombudsmandsinstitution.

Programbeskrivelse

Der er i den seneste tid opnået et betydeligt momentum i etablering af et nyt samarbejde mellem den tyrkiske regering og civilsamfundet om oprettelse af en uafhængig menneskerettighedsinstitution. Der er nu et centralt behov for at udnytte dette momentum ved hurtigt at igangsætte programmet, så den politiske reformvilje udmøntes i konkrete politikker og handlinger.

Programmets overordnede mål er at styrke respekten for menneskerettighederne i Tyrkiet blandt andet gennem etablering af en uafhængig, national menneskerettighedsinstitution efter FN's Paris-principper og gennem støtte til politiets egne overvågningsmekanismer. I tilknytning hertil er det centralt at styrke de tyrkiske

civilsamfundsorganisationer på menneskerettighedsområdet og udbygge dialogen mellem myndigheder og civilsamfundet.

Hovedkomponenten under programmet er støtte til etablering af en uafhængig menneskerettighedsinstitution efter FN's såkaldte Paris-principper, der beskriver rammerne for en sådan uafhængig menneskerettighedsinstitution og giver retningslinjer for opgaverne. Den tyrkiske regering er ved at forberede lovforslag herom. For at opnå bred tilslutning til den nye institution i det tyrkiske samfund vil det være af afgørende betydning, at regeringen, parlamentet, civilsamfundet og den akademiske verden arbejder sammen i etableringsfasen.

Første opgave er derfor at etablere dette bredere samarbejde og igennem denne proces opnå enighed om institutionens rammer, funktion og mandat, der er i overensstemmelse med Paris-principperne. Etableringsfasen omfatter derudover opbygning af institutionens kapacitet, igangsættelse af dialog og samarbejdsprocesser og etablering af relationer til tilsvarende institutioner i andre lande.

Den anden komponent i programmet omhandler politiets egne overvågningsmekanismer, hvor programmet vil støtte gennemførelse og overvågning af Tyrkiets egne planer for tilsyn med overholdelse af menneskerettighederne. Der påregnes iværksat et særligt træningsprogram for de seniorinspektører, der forestår overvågning af politiets og gendarmeriets virksomhed.

En tredje komponent vil være opbygning af Web-portaler til brug for vejledning i og dokumentation om respekt for menneskerettighederne. Det overvejes dels at oprette en portal på myndighedssiden indeholdende konkret vejledning m.v. for embedsmænd, herunder politiet, dels en portal rettet mod den brede offentlighed. Portalerne vil kunne udgøre et vigtigt led i udbredelsen af kendskabet til konkrete forhold omkring menneskerettighederne (f.eks. afgørelser fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol) for såvel myndigheder, offentligheden, samt de rådgivende menneskerettighedsudvalg, der er etableret overalt i landet.

En fjerde komponent sigter på støtte til kapacitetsopbygning af civilsamfundsorganisationer på menneskerettighedsområdet. Der påtænkes oprettet en fond bl.a. med henblik på støtte til udvikling af organisationerne og deres aktivitet i forhold til myndighederne og i forhold til befolkningen igennem f.eks. støtte til tværgående samarbejde og konkrete indsatser samt til dokumentation og forskning på området.

Det er hensigten, at det Danske Institut for Menneskerettigheder skal støtte opbygningen af menneskerettighedsinstitutionen, hvilket er et specifikt ønske fra såvel den tyrkiske regerings side som fra civilsamfundet. Dette ønske skal ses som anerkendelse af Instituttets kompetence på området og store erfaring fra lignende støtteindsatser andre steder. Herudover tænkes andre relevante aktører involveret, herunder det danske politi og andre

danske eller internationale eksperter.

Programmet vil supplere EU-kommissionens og andre EU-medlemslandes bistand til Tyrkiet. Programmet vil i den indledende fase skulle udvikles i samarbejde med de tyrkiske partnere og andre relevante aktører. Som led heri vil den endelige fordeling af budgettet mellem programmets komponenter blive drøftet.

Budget

Det samlede budget andrager 23 mio. kr. og er fordelt på følgende poster:

Støtte til etablering af menneskerettighedsinstitut	7,5 mio. kr.
Støtte til politiets egne overvågningsmekanismer	4,0 mio. kr.
Opbygning af WEB portal	2,0 mio. kr.
Kapacitetsopbygning af civilsamfundsorganisationer	4,0 mio. kr.
Uallokerede midler	4,0 mio. kr.
<u>Administration, gennemgang m.v.</u>	<u>1,5 mio. kr.</u>
<u>I alt</u>	<u>23,0 mio. kr.</u>

Tilsagnet vil blive afholdt over § 06.11.19.20. Demokratifonden.

Væsentlige risikoelementer

Programmet er ambitiøst, da det knytter sig tæt til den igangværende politiske proces i Tyrkiet, der indebærer betydelige reformer. Programmet baserer sig på en forudsætning om, at de tyrkiske samarbejdspartnere har fortsat vilje til at gennemføre programmet som en fælles opgave. Det har før vist sig vanskeligt at etablere et velfungerende samarbejde mellem myndigheder og civilsamfundet. Der er risiko for, at en ny institution kan blive præget af disse modsætninger. Det vurderes, at det Danske Institut for Menneskerettigheder har de fornødne forudsætninger for at imødegå sådanne problemer, som også har været tilstede i andre lignende sammenhænge.

- c. Sagen forelægges Finansudvalget, da der er tale om en bevilling under naboskabsprogrammet, hvor totaludgiften overstiger 5 mio. kr.
- e. Under henvisning til ovenstående anmoder Udenrigsministeriet om Finansudvalgets tilslutning til, at der i finansåret 2004 afgives et tilsagn på i alt 23 mio. kr. til et program, der vil bistå Tyrkiet med at forbedre menneskerettighedssituationen i landet.

Udgiften vil blive afholdt af de beløb som på finansloven 2004 stilles til rådighed under §06.11.19. Bilateralt Naboskabsprogram med særlig fokus på Østersøregionen og Balkan.

- f. Finansministeriets tilslutning foreligger.